

Asia: VN/26048/2021

Lausuntopyyntö liikenteen esteettömyysvisiosta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Muistiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua liikenteen esteettömyysvisiosta.

Visio ”Kaikki voivat suunnitella ja toteuttaa matkansa sujuvasti, turvallisesti ja itsenäisesti” on kannatettava. Se korostaa liikenteessä ja muussa arkielämässä keskeistä turvallisuutta mutta myös jokaisen kansalaisen autonomiaa eli mahdollisuus toimia itsenäisesti. Myönteistä on, että visiota on rakennettu ja testattu yhteistyössä eri väestö- ja käyttäjäryhmien kanssa ja samalla pyritty käytännönläheiseen visioon. Arvokehällä kuvatut esteettömyysvision perustavat lähtökohdat ovat kannatettavia ja tukevat esteettömyyden parantamista.

Muistiliitto haluaa kiinnittää huomioita esteettömyyden laajaan määritelmään. Tilojen ja ympäristöjen fyysinen esteettömyys on tärkeää myös muistisairautta sairastaville ihmisille. Esteettömyyden rinnalla voisi lisäksi käyttää käsitettä saavutettavuus, joka vielä esteettömyyttä paremmin kuvaa esimerkiksi ympäristön, toimintojen ja palvelujen selkeyttä, hahmotettavuutta ja ymmärrettävyyttä. Korkeus- ja tasoerojen, kynnysten ja portaiden lisäksi kyse on mm. valaistuksesta, äänimaisemasta ja värimaailmasta, jotka kaikki vaikuttavat muistisairaana mahdollisuuksiin toimia eri ympäristöissä kuten liikennevälineissä, asemilla, pysäkeillä jne. Saavutettavuus tuodaan visiossa esiin osana matkaketjuajattelua ja mm. digitaalista ympäristöä. Muistisairaiden ja muiden kognitiivisia haasteita kokevien kannalta juuri esimerkiksi digitaalinen ympäristö ja palvelukokonaisuudet ovat keskeinen alue, joka voi estää yhdenvertaisten matkustusmahdollisuuksien toteutumista jo ennen varsinaista matkaa.

Visiossa puhutaan liikenteen ns. helppokäyttäjistä, joita ei ole erikseen määritelty. Pitkäikäisyyden lisääntyessä yhteiskunnassa on tärkeää tiedostaa, että yli 200 000 ihmistä sairastaa muistisairautta ja samansuuruisella ryhmällä on lievää kognition alenemista. Itsenäisen ja yhdenvertaisen liikkumisen kannalta on tärkeää, että kasvava joukko tunnustetaan esteettömyyden ja saavutettavuuden kannalta merkittävänä liikennettä käyttävänä ryhmänä.

Moniaistisuus ja moniaistisesti tarjottu tieto ovat hyvä lähtökohta mutta ei yksinään riittävä turvaamaan kaikkien erilaisten liikkujien turvallisuutta ja itsenäisyyttä sekä yhdenvertaisuutta liikenteen käyttäjinä. Neurologiset sairaudet kuten eri muistisairaudet eivät välttämättä vaikuta aistitoimintoihin kuten kuuloon tai näköön, mutta sen sijaan vaikeuttavat aistitoimintojen kautta

saatavan tiedon prosessointia. Kognitiiviset haasteet vaikeuttavat usean yhtäaikaisesti saatavan tiedon prosessointia ja järjestämistä ja hidastavat tiedon käsittelyä. Kognitiivisena vammaana muistisairaus voi aiheuttaa hahmottamisen häiriöitä silloinkin, kun esimerkiksi kohteiden valaisu liikenteessä on hyvä eikä varsinaista näkemisen ongelmaa ole.

Matkaketjuajattelussa muistisairautta sairastavan näkökulmasta saavutettavuus osana matkaketjun esteettömyyttä on keskeinen. Matkan toteutumine edellyttää, että henkilöllä on mahdollisuus selvittää aikataulut ja hankkia matkaliput. Digitaalisten palveluiden kehittäminen mahdollisimman saavutettaviksi ja myös kognitiivisista haasteista huolimatta ja niiden kanssa käytettäviksi on tärkeää. Itsenäisen matkustamisen mahdollistaminen kaikille edellyttää, että aikatauluja ja lippuja varten on saatavilla myös henkilökohtaista, muuta kuin digitaalista palvelua kuten puhelinpalvelua sekä fyysisiä info- ja myyntipisteitä.

Suomu Katariina
Muistiliitto ry